

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 7.5.2009

KOM(2009) 212 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU
PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU
VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Opakované použitie informácií verejného sektora
– Preskúmanie smernice 2003/98/ES –**

[SEC(2009) 597]

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU
PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU
VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Opakované použitie informácií verejného sektora
– Preskúmanie smernice 2003/98/ES –**

1. Úvod

Cieľom tohto oznámenia je preskúmať uplatňovanie smernice o informáciách verejného sektora¹ a zdôrazniť možnosti opakovaného používania informácií verejného sektora v digitálnom veku. Informácie verejného sektora sú najväčším zdrojom informácií v Európe. Príkladom sú mapy a satelitné snímky, právne predpisy a judikatúra, štatistiky a registre spoločností, obyvateľstva a patentov. Informácie verejného sektora sa používajú ako surovina na rôzne produkty a služby poskytované občanom Európy každý deň, napr. navigačné systémy vo vozidlách, predpovede počasia, finančné a poisťné služby.

Hodnota trhu EÚ s informáciami verejného sektora sa odhaduje na 27 miliárd EUR², čo je štvornásobok trhu s mobilnými roamingovými službami³. Svedčí to o tom, že informácie verejného sektora sú v digitálnom veku ústredným hnacím prvkom hospodárskej činnosti. Ďalšie zvýšenie využívania tohto zdroja preto priamo prispeje k dosahovaniu cieľov EÚ v oblasti zlepšovania konkurencieschopnosti a vytvárania pracovných miest.

Smernica o informáciách verejného sektora odstraňuje na vnútornom trhu hlavné prekážky ich opakovaného použitia, napr. diskriminačné postupy, monopolné trhy a nedostatok transparentnosti. Od jej prijatia bol dosiahnutý pokrok, no členské štáty musia podniknúť ďalšie kroky na to, aby sa v rámci hospodárstva EÚ dali využiť všetky možnosti, ktoré ponúkajú informácie verejného sektora.

Pracovný dokument útvarov Komisie priložený k tomuto oznámeniu podopiera analýzu a závery.

2. OPAKOVANÉ POUŽITIE INFORMÁCIÍ VEREJNÉHO SEKTORA V PROSPECH INOVÁCIÍ A RASTU

Internet radikálne zmenil spôsob, ktorým sa môžu podniky a občania dostať k informáciám verejného sektora a opakovane ich používať. Dostupnosť informácií v digitálnej forme umožňuje ich opakované používanie novými spôsobmi prostredníctvom kombinovania informácií z rôznych zdrojov a ich zhodnocovania. Príkladom sú navigačné služby, informácie o doprave v reálnom čase, predpovede počasia zasielané priamo do mobilných

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora, Ú. v. L 345/90, 31.12.2003.

² Štúdia o meraní informačných zdrojov európskeho verejného sektora (Study on Measuring European Public Sector Information Resources (MEPSIR)), Helm *et al.*, 6/2006.

³ Odhadovaný na 6,5 miliardy EUR v roku 2007; oznámenie Komisie z 23. 9. 2008 o preskúmaní nariadenia (ES) č. 717/2007, KOM(2008) 579 v konečnom znení.

telefónov a služby úverového ratingu. Takéto produkty a služby, ktoré sú úplne alebo čiastočne založené na informáciách verejného sektora, vytvárajú nové možnosti podnikania a pracovné miesta a poskytujú spotrebiteľom možnosti širšieho výberu a vyššiu efektívnosť nákladov. Často sa neobmedzujú na jeden členský štát, keďže potreba získavania informácií sa nekončí na hranici.

Dopyt po niektorých službách využívajúcich informácie verejného sektora, napr. po osobných navigačných zariadeniach, je taký, že predaj sa od roku 2006 do roku 2007 strojnásobil (predalo sa ich 31 miliónov), a očakáva sa, že sa do roku 2012 viac ako zdvojnásobí na 68 miliónov⁴. Ide pritom o jednu z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich oblastí spotrebnej elektroniky. Najväčší výrobca mobilných telefónov na svete Nokia zaplatil takmer 6 miliárd EUR za prevzatie najväčšieho výrobcu digitálnych máp na svete Navteq.

Trh sa stále vyvíja a integrovaním ďalších vrstiev informácií, napr. informácií o doprave umožňujúcich vodičom predvídať dopravné zápchy, predpovedí počasia týkajúcich sa cieľa cesty a informácií o parkovacích miestach alebo o alternatívach verejnej dopravy, do základnej navigácie sa zvyší jej pridaná hodnota.

Napriek čoraz častejšiemu opakovanému používaniu informácií verejného sektora ešte stále nie je vyčerpaná väčšina jeho možností v dôsledku toho, ako orgány verejného sektora zaobchádzajú so svojimi informačnými zdrojmi. Jednou z príčin tohto stavu je orientácia na krátkodobú návratnosť nákladov a nie na výhody pre hospodárstvo v širšom rozsahu. Často to spôsobuje tlak na orgány verejného sektora, aby financovali časť svojich aktivít. Výsledkom toho môže byť súťaž medzi verejným a súkromným sektorom, reštriktívne podmienky vydávania povolení a spoplatňovania a udeľovanie výhradných práv.

Okrem toho existujú aj praktické problémy brániace opakovanému použitiu informácií verejného sektora, napr. nedostatok informácií o ich dostupnosti. V iných prípadoch pristupujú orgány verejného sektora s nezaujmom k základnej myšlienke komerčného opakovaného využívania svojich informácií alebo si neuvedomujú jeho hospodárske možnosti.

Podľa štúdie úradu pre spravodlivý obchod⁵ stojí Spojené kráľovstvo spôsob, ktorým orgány verejného sektora poskytujú informácie, každoročne 500 miliónov GBP v nevyužitých možnostiach.

Situácia v EÚ je v ostrom protiklade k USA, kde má opakované používanie silnú podporu. Občania a podniky využívajú rozsiahle práva vzťahujúce sa na informácie verejného sektora prístupné v elektronickej podobe a majú široké možnosti ich komerčného opakovaného použitia. Na federálne informácie verejného sektora sa nevzťahujú autorské práva a ich opakované použitie nie je ničím obmedzené. Okrem toho poplatky za opakované použitie sú obmedzené nanajvýš na vedľajšie náklady na ich reprodukciu a šírenie.

⁴ <http://www.instat.com/press.asp?ID=2343&sku=IN0804074ID>, 25.6.2008.

⁵ Komerčné využívanie verejných informácií (The commercial use of public information) (CUPI), OFT, 12/2006.

3. UPLATŇOVANIE SMERNICE O INFORMÁCIÁCH VEREJNÉHO SEKTORA

Smernica o informáciách verejného sektora bola prijatá v novembri 2003. Harmonizujú sa ňou základné podmienky sprístupňovania informácií verejného sektora užívateľom na opakované použitie s cieľom podporiť v rámci celého Spoločenstva produkty a služby založené na informáciách verejného sektora a zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže. Táto smernica obsahuje ustanovenia týkajúce sa nediskriminácie, spoplatňovania, výhradných dohôd, transparentnosti, vydávania licencií a praktických nástrojov na uľahčenie vyhľadávania a opakovaného používania verejných dokumentov. Bolo v nej ustanovené prechodné obdobie týkajúce sa existujúcich výhradných dohôd, ktoré skončilo 31. 12. 2008. Členské štáty môžu uplatniť prísnejšie normy ako sú minimálne normy stanovené v tejto smernici.

Hoci všetky členské štáty uplatnili túto smernicu, iba štyri z nich dodržali konečný termín 1. 7. 2005. Komisia začala 18 konaní proti členským štátom⁶ vo veci porušovania predpisov a Súdny dvor Európskych spoločenstiev vyniesol v 4 prípadoch rozsudky vo veci neuplatňovania tejto smernice⁷. Členské štáty uplatňovali smernicu rôzne:

1) 11 členských štátov prijalo osobitné opatrenia týkajúce sa opakovaného použitia informácií verejného sektora (BE, DE, GR, ES, IE, IT, CY, LU, MT, RO, Spojené kráľovstvo).

2) 4 členské štáty skombinovali nové opatrenia osobitne riešiacie otázku opakovaného použitia s právnymi predpismi, ktoré boli prijaté pred touto smernicou (DK, AT, SI, SE), a 8 členských štátov upravilo svoj legislatívny rámec vzťahujúci sa na prístup k dokumentom, aby zahŕňal opakované používanie informácií verejného sektora (BG, CZ, FI, FR, LV, LT, NL, PT).

3) 4 členské štáty iba informovali Komisiu o opatreniach bez akýchkoľvek špecifických ustanovení týkajúcich sa opakovaného použitia (EE, HU, PL, SK).

Komisia monitoruje vykonávanie a uplatňovanie tejto smernice prostredníctvom komplexnej analýzy súladu. Podieľa sa tiež na intenzívnej administratívnej spolupráci. Vo viacerých členských štátoch to zapríčinilo rýchle legislatívne zmeny, napr. v DK, EL, IE, MT a SE, ktoré pôvodne oznámili nedostatočné vykonávacie opatrenia.

Komisia uplatňuje zásady smernice o informáciách verejného sektora aj na vlastné dokumenty prostredníctvom svojej politiky v oblasti opakovaného použitia. Rozhodnutie Komisie 2006/291/ES, *Euratom*⁸ prekračuje rámec uvedenej smernice výberom poplatkov vychádzajúcich (maximálne) z vedľajších nákladov a sprístupňovaním všetkých dokumentov na opakované použitie. Príkladom sú štatistické údaje, ktoré poskytuje EUROSTAT, prekladové pamäte Komisie, databáza právnych predpisov ES EUR-Lex a štúdie. Informácie Komisie sú často k dispozícii v 22 alebo dokonca 23 jazykoch, čím nadobúdajú jedinečný význam, napr. pre nástroje strojového prekladu.

⁶ Neoznámenie uplatnenia sa pôvodne týkalo Belgicka, Česka, Nemecka, Grécka, Estónska, Talianska, Cypru, Litvy, Lotyšska, Luxemburska, Maltu, Holandska, Rakúska, Portugalska a Maďarska a nesúlad vnútroštátnych vykonávacích opatrení so smernicou sa v súčasnosti týka Talianska, Poľska a Švédska.

⁷ Týka sa Rakúska, Belgicka, Španielska a Luxemburska.

⁸ Ú. v. EÚ L 107, 20.4.2006, s. 38.

4. VPLYV A ROZSAH PÔSOBNOSTI SMERNICE O INFORMÁCIÁCH VEREJNÉHO SEKTORA

4.1. Zmeny v dôsledku prijatia tejto smernice

Smernica objasňuje právny rámec opakovaného používania informácií verejného sektora na vnútornom trhu, kde sa v členských štátoch doteraz uplatňovali značne rozdielne pravidlá a postupy. Uvedené príklady ilustrujú vplyv tejto smernice.

1) Nové právne predpisy umožňujúce opakované použitie: V Belgicku zmenila smernica základný postoj ku komerčnému opakovanému používaniu informácií verejného sektora, ktoré bolo dovtedy zakázané a v súčasnosti sa podporuje.

2) Výhradné dohody uzavreté orgánmi verejného sektora boli v niektorých členských štátoch zrušené, napr. v Holandsku, Švédsku; v prípade Švédska došlo k zmene po reakcii Komisie na sťažnosť. Holandsko a Spojené kráľovstvo vykonali rozsiahle prieskumy s cieľom identifikovať výhradné dohody, ktoré uzavreli štátne a miestne orgány. Lotyšsko vytvorilo postup na zabezpečenie toho, aby boli všetky výhradné práva v súlade s touto smernicou a aby k nim vopred zaujali stanoviská orgány v oblasti hospodárskej súťaže.

3) Spoplatňovanie: Holandsko oznámilo, že bude v súlade s odporúčaniami v úvodnej časti tejto smernice vyberať poplatky vo výške vedľajších nákladov alebo nižšie. V ďalších členských štátoch prešli jednotlivé orgány tohto sektora na režim vedľajších nákladov, napr. španielsky katastrálny úrad, alebo radikálne znížili svoje ceny, napr. rakúska geodetická agentúra. Tieto koncepcie viedli k výraznému zvýšeniu počtu, ako aj rozmanitosti osôb opakovane používajúcich informácie verejného sektora.

Rakúska geodetická agentúra (BEV) znížila svoje ceny určitých dátových súborov až o 97 %. Výsledkom bol nečakaný prudký nárast využívania informácií, ktorý v niektorých prípadoch predstavoval 7 000 %. Objavili sa noví užívatelia z malých a stredných podnikov a nových sektorov opakovaného použitia informácií verejného sektora, napr. zdravotníctva a poľnohospodárstva. Zníženie cien bolo kompenzované enormným zvýšením dopytu a celkový obrat BEV ostal stabilný.

4) Bol zavedený mechanizmus riešenia sporov v oblasti opakovaného používania informácií verejného sektora, napr. vo Francúzsku, Slovinsku a Spojenom kráľovstve, a používanie tohto nástroja dokazuje potrebu rýchleho a nenákladného riešenia sporov a sprostredkovania. Francúzska Komisia pre prístup k administratívnym dokumentom (*Commission d'accès aux documents administratifs* – CADA) riešila v roku 2007 53 prípadov týkajúcich sa opakovaného použitia informácií verejného sektora.

5) Webové portály o dostupných informáciách verejného sektora ako nástroj na vyhľadávanie, používanie a obchodovanie s informáciami boli vytvorené napríklad v Slovinsku a Spojenom kráľovstve.

Úrad pre informácie verejného sektora uľahčuje už celé roky ich opakované použitie v Spojenom kráľovstve. Začal vydávať online povolenia na opakované použitie informácií z oficiálnych vládnych zdrojov, ktoré boli doteraz udelené 15 000 užívateľom, a prevádzkuje systém spravodlivého obchodovania s informáciami, ktorý slúži na zabezpečenie toho, aby orgány verejného sektora spĺňali požiadavky v oblasti spravodlivosti a transparentnosti. Jeho webová lokalita s rozsiahlymi údajmi o dostupných informáciách verejného sektora a „odblokovacou službou“, ktorá pomáha riešiť problémy s ich opakovaným použitím, je deviatou najčastejšie navštevovanou stránkou štátnej správy.

4.2. Štúdie a konzultácie potvrdzujú vplyv tejto smernice

V štúdií hodnotiacej vplyv uvedenej smernice na tri hlavné sektory opakovaného používania informácií verejného sektora – geografický, meteorologický a právno-administratívny – jednotlivé ukazovatele monitorujúce rozsah opakovaného používania jasne naznačujú, že v posledných rokoch došlo k trhovému rastu a intenzívnejšiemu opakovanému používaniu vo všetkých uvedených sektoroch⁹.

V geografickom sektore sa od roku 2002 do roku 2007 zvýšil objem stiahnutých informácií verejného sektora z internetu o približne 350 % a len trh v Nemecku sa odhaduje na 1,5 miliardy EUR, čo predstavuje 50 % nárast od roku 2000¹⁰.

Vnútroštátne meteorologické úrady informovali o tom, že v období rokov 2002 až 2007 sa zvýšil objem stiahnutých informácií z internetu o 70 %, a meteorologický trh EÚ mal v roku 2006 podľa odhadov hodnotu 530 miliónov EUR, čo predstavuje 60 % nárast od roku 1998.

Užívatelia z *geografických a meteorologických* sektorov, ktorí opakovane používajú uvedené informácie, sa sťažujú hlavne na vysoké ceny, reštriktívne podmienky vydávania povolení a diskrimináciu. Predovšetkým v meteorologickom sektore užívatelia, ktorí majú problémy so získavaním európskych informácií verejného sektora, ich získali z iného zdroja (z USA alebo zo súkromných zdrojov) alebo sa celkom vzdali vývoja špecifických služieb.

V *právnom a administratívnom* sektore vykonala väčšina vlastníkov informácií v posledných rokoch značné zmeny v oblasti dátovej politiky a v súčasnosti poskytujú informácie bez poplatkov prostredníctvom internetu. Táto zmena prispieva k rýchlemu trhovému rastu. Vlastníci informácií informovali o tom, že od roku 2002 zaznamenal trh 40 % nárast, a užívatelia opakovane používajúci informácie verejného sektora tiež potvrdzujú kontinuálne zvyšovanie svojich príjmov. Užívatelia opakovane používajúci informácie v tomto sektore sa sťažujú hlavne na nedostatok informácií o tom, ktoré z nich sú dostupné a kde ich možno nájsť.

Vo Francúzsku je sektor právnych informácií jedným z najdynamickejších sektorov na trhu s odbornými digitálnymi informáciami, ktorý sa rýchlo rozvíja, v roku 2007 narástol o 17 % vďaka vysokej pridanej hodnote¹¹.

Na účely tohto prieskumu viedla Komisia konzultácie s členskými štátmi a zúčastnenými stranami¹². Respondenti sa domnievajú, že smernica o informáciách verejného sektora mala pozitívny vplyv na ich opakované používanie. Zúčastnené strany, ako aj členské štáty však uviedli, že sa ešte nevyužili všetky možnosti, ktoré takéto opakované použitie ponúka. Orgánom verejného sektora chýbajú informácie o ich povinnostiach a možnostiach a súkromné spoločnosti sú obmedzené informované o svojich právach a dostupnosti informácií verejného sektora.

⁹ Posúdenie opakovaného používania informácií verejného sektora v sektoroch geografických, meteorologických a právnych informácií (Assessment of the Re-use of Public Sector Information (PSI) in the Geographical Information, Meteorological Information and Legal Information sectors), MICUS, 12/2008.

¹⁰ Pozri poznámku pod čiarou č. 9.

¹¹ Tlačová správa Serda GFII, 27.1.2009.

¹² Výsledky konzultácií a individuálne príspevky nájdete na http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/index_en.htm.

Užívatelia opakovane používajúci informácie verejného sektora navrhujú zmeny a doplnenia tejto smernice s cieľom sprísniť jej ustanovenia. Tieto návrhy zahŕňajú rozšírenie rozsahu pôsobnosti smernice, zaviazanie verejných orgánov k umožneniu opakovaného používania uvedených informácií, stanovenie poplatkov vo výške vedľajších nákladov, zriadenie nezávislých regulačných orgánov a/alebo mechanizmov riešenia sporov, objasnenie verejných úloh, zostavenie vnútroštátnych zoznamov zdrojov informácií/archívov a uloženie povinnosti členským štátom každoročne predkladať správy Komisii. Napokon požadujú objasnenie určitých pojmov uvedených v smernici, ktoré považujú za nejasné, napr. vymedzenie dokumentov, verejných úloh, stanovenia poplatkov vo výške vedľajších nákladov a primeranej návratnosti investícií.

Väčšina členských štátov, ktoré sa zúčastnili na konzultáciách, je presvedčená, že meniť a dopĺňať smernicu je predčasné, pričom sa uprednostňuje poskytnutie dlhšieho času na jej uplatnenie v celom rozsahu. Orgány verejného sektora sa domnievajú, že súčasný rámec, ktorý poskytuje táto smernica, funguje dobre.

4.3. Rozsah pôsobnosti smernice

V článku 13 smernice o informáciách verejného sektora sa od Komisie vyžaduje, aby vykonala revíziu rozsahu jej pôsobnosti. V praxi to znamená preskúmanie toho, či by sa smernica nemala vzťahovať aj na kultúrne, vzdelávacie a výskumné inštitúcie a verejnoprávných vysielateľov, ktorí sú v súčasnosti vylúčení z jej rozsahu pôsobnosti.

Respondenti, ktorí sa zúčastnili na konzultáciách, zdôraznili potenciál opakovaného využívania informácií, ktorých vlastníkmí sú kultúrne, výskumné a verejnoprávne vysielacie inštitúcie. Niektoré zúčastnené strany vyjadrili podporu rozšíreniu rozsahu pôsobnosti smernice, pričom uviedli, že by to pozitívne ovplyvnilo rozvoj trhu s informáciami v Európe.

Členské štáty, okrem LV a LT, a zúčastnené strany zastupujúce vylúčené sektory sa však domnievajú, že v tejto fáze by sa rozsah pôsobnosti nemal rozširovať, pretože administratívne zaťaženie a súvisiace náklady by nezodpovedali možným výhodám. Upozornili na to, že na veľkú časť materiálov, ktoré vlastní tieto inštitúcie, sa vzťahuje aj právo duševného vlastníctva tretích strán a preto by v žiadnom prípade nemali spadať do pôsobnosti tejto smernice. Tento argument sa opiera aj o výsledky nedávnej štúdie¹³, z ktorej vyplýva, že v súčasnosti by sa rozsah pôsobnosti tejto smernice nemal rozšíriť na sektor kultúry.

Komisia vyzýva vylúčené sektory, aby uplatňovali zásady smernice o informáciách verejného sektora, najmä pokiaľ ide o transparentnosť, nediskrimináciu a neuzatváranie výhradných dohôd v rámci umožňovania opakovaného použitia ich zdrojov informácií.

Jednou z oblastí mimoriadneho záujmu je dostupnosť vedeckých informácií, ktoré boli financované z verejných zdrojov. Tieto informácie by mali byť prístupné a použiteľné pre každého, aby sa v súlade s oznámením Komisie o vedeckých informáciách v digitálnom veku¹⁴ zmaximalizovala ich užitočnosť v rámci výskumu a zavádzania inovácií.

Ďalšia problémová oblasť súvisí s informáciami s postavením verejného vlastníctva. V nedávnom oznámení o európskom kultúrnom dedičstve sprístupnenom jedným kliknutím

¹³ Posúdenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu verejnej sféry na informačnú spoločnosť (Assessment of the Economic and Social Impact of the Public Domain in the Information Society), Rightscom, 4/2009.

¹⁴ KOM(2007) 56 v konečnom znení.

myšou¹⁵ Komisia zdôraznila význam toho, „aby voľné diela zostali dostupné aj v prípade zmeny formátu. Inými slovami by voľné diela mali po zdigitalizovaní zostať voľnými dielami a mali by byť dostupné prostredníctvom internetu.“ Kultúrne inštitúcie však majú sklon spoplatňovať prístup alebo opakované použitie digitalizovaného materiálu s postavením verejného vlastníctva. Namiesto toho, aby sa umožnil čo najširší prístup a použitie v prospech občanov a podnikov, to môže viesť k privatizácii materiálu s postavením verejného vlastníctva v digitálnom veku. Komisia bude pozorne sledovať vývoj v tejto oblasti.

5. AKÉ SÚ ĎALŠIE KROKY?

Smernica o informáciách verejného sektora bola v mnohých členských štátoch uplatnená so značným oneskorením. Zákaz výhradných dohôd sa stal plne uplatniteľným až od 1. 1. 2009. Preto ešte nie je známy celkový vplyv tejto smernice v jej súčasnej podobe.

Z tohto dôvodu **nemá Komisia v súčasnosti v úmysle navrhnuť zmeny a doplnenia tejto smernice**. Komisia **vykoná ďalší prieskum najneskôr v roku 2012**, keď by už mala mať k dispozícii viac podkladov o vplyve, účinku a uplatňovaní tejto smernice, a o výsledkoch bude informovať Európsky parlament a Radu. Ak budú stále obmedzované možnosti opakovaného použitia, **bude sa v tejto fáze zvažovať predloženie legislatívnych pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov**.

Zatiaľ je mnoho vecí, ktoré by sa dali zlepšiť v spôsobe, akým členské štáty zaobchádzajú so svojimi zdrojmi informácií verejného sektora na trhu. Komisia upozorňuje najmä na tieto oblasti.

1) Úplné vykonávanie a uplatňovanie smernice o informáciách verejného sektora

Toto je prvý nevyhnutný krok k odstráneniu prekážok, ktoré bránia opakovanému používaniu informácií verejného sektora, ako napríklad monopolných trhov a diskriminačného zaobchádzania. **Komisia bude naďalej monitorovať plnenie povinností členských štátov a zakročí proti tým, ktorí túto smernicu porušujú.**

2) Ukončenie platnosti výhradných dohôd

Platnosť všetkých existujúcich výhradných dohôd sa musela skončiť do 31. 12. 2008, pokiaľ sa nepreukázalo, že boli vo výnimočných prípadoch nevyhnutné na poskytovanie služby vo verejnom záujme¹⁶. Existujú však dôkazy o výhradných dohodách, ktoré ešte platia v členských štátoch. **Komisia dôsledne dohliadne na dodržiavanie tejto povinnosti. V lete 2009 začne prešetrovať rozsah takýchto dohôd.**

3) Spoplatňovanie

Orgány verejného sektora by mali transparentne vypočítavať základ, ktorí používajú z hľadiska dodržiavania hornej hranice poplatkov stanovenej v tejto smernici. Výpočty by nemali vychádzať z celkového obratu orgánu verejného sektora, ale z príslušných individuálnych databáz alebo položiek.

¹⁵ KOM(2008) 513 v konečnom znení.

¹⁶ Článok 11 ods. 2 a ods. 3 tejto smernice.

Nedávna štúdia univerzity v Cambridge je jednou z niekoľkých, z ktorých vyplýva, že nevyberanie poplatkov alebo len vyberanie poplatkov vo výške vedľajších nákladov (nákladov na reprodukciu a šírenie dokumentov) maximalizuje opakované používanie informácií verejného sektora a že sociálne a hospodárske výhody ďaleko prevažujú nad okamžitými finančnými výhodami návratnosti nákladov¹⁷. V smernici o informáciách verejného sektora sa tento prístup odporúča v jej úvodnej časti. Vyberanie poplatkov vo výške vedľajších nákladov je tiež jednou z hlavných zásad nedávno prijatého odporúčania OECD o lepšom prístupe a efektívnejšom využívaní verejných informácií¹⁸.

Okrem toho je priebežná hospodárska analýza koncepcie vedľajších nákladov pre Komisiu do budúcnosti prioritou, ktorú bude vykonávať v spolupráci s členskými štátmi a zúčastnenými stranami.

4) Uľahčovanie opakovaného používania

V súlade s článkom 3 smernice by mali orgány verejného sektora zabezpečiť, aby sa dokumenty, ktoré možno opakovane použiť (t. j. sprístupniť na *akýkoľvek* účel mimo pôvodných verejných úloh, na ktorých vykonávanie boli pôvodne vyrobené), mohli opakovane použiť na komerčné alebo nekomerčné účely. Orgány verejného sektora by mali popri uľahčovaní opakovaného používania dodržiavať všetky európske a vnútroštátne pravidlá ochrany údajov.

Orgány verejného sektora sa vyzývajú, aby určili a sprístupnili jednoduchou a rýchlou formou svoje zdroje informácií v stabilnom formáte. Registre informačných zdrojov a vnútroštátne portály s informáciami verejného sektora sú v tejto súvislosti dôležitými nástrojmi. Nevyhnutná je spolupráca verejného a súkromného sektora a mali by sa podporiť partnerstvá a inovácie.

Komisia podporí výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi v oblasti opatrení uľahčujúcich opakované použitie, najmä prostredníctvom skupiny odborníkov v oblasti informácií verejného sektora. Komisia prispeje k zlepšeniu informovanosti a k realizovaniu politiky opakovaného používania prostredníctvom projektov, akým je platforma pre informácie verejného sektora.

5) Zabezpečovanie spravodlivej hospodárskej súťaže orgánov verejného sektora a užívateľov opakovane používajúcich jeho informácie

Orgány verejného sektora by mali zabezpečiť spravodlivé podmienky vydávania povolení súkromným užívateľom, ktorí opakovane používajú ich informácie – zabrániť diskriminácii, krížovým dotáciám a výhradným právam – a to aj vtedy, keď si na trhu vzájomne konkurujú.

Smernica ponecháva vymedzenie verejných úloh orgánov verejného sektora na rozhodnutí členských štátov. V niektorých prípadoch však hranica medzi verejnými úlohami a trhovou činnosťou orgánov verejného sektora nie je presne vymedzená. Existujú aj prípady, keď sú verejné úlohy vymedzené tak, že sa vzťahujú na veľmi široké spektrum činností a zahŕňajú takmer celý trh služieb v oblasti informácií verejného sektora s pridanou hodnotou. Tieto situácie môžu ľahko viesť ku krížovým dotáciám, pričom orgán verejného sektora používa

¹⁷ Models poskytovania informácií verejného sektora prostredníctvom obchodných fondov (Models of Public Sector Information Provision via Trading Funds), Newbery *et al.*, 2/2008.

¹⁸ K(2008)36, 6/2008.

„surové“ informácie na poskytovanie ďalších služieb s pridanou hodnotou za výhodnejších podmienok, než ponúka konkurencia. Pre súkromných užívateľov, ktorí opakovane používajú informácie verejného sektora, je za takýchto okolností ťažké konkurovať orgánom verejného sektora.

Aby sa zabezpečila spravodlivá hospodárska súťaž a nediskriminácia, ako ustanovuje článok 10 ods. 2 tejto smernice, v prípade, že verejné orgány opakovane používajú svoje vlastné dokumenty na poskytovanie služieb s pridanou hodnotou a tým konkurujú ostatným užívateľom, sa musia na všetkých uplatňovať rovnaké poplatky a ostatné podmienky. Oddelenie účtov týkajúcich sa verejných úloh a trhovej činnosti orgánov verejného sektora prispieva k dosahovaniu tohto cieľa. Hoci môžu vymedziť verejné úlohy orgánov verejného sektora, členské štáty pritom musia zohľadniť aj určité obmedzenia a kritériá stanovené v právnych predpisoch ES podľa výkladu Súdneho dvora Európskych spoločenstiev¹⁹. **Komisia vyzýva členské štáty, aby vymedzili verejné úlohy tak, aby umožňovali maximálne opakované použitie informácií verejného sektora, a bude podporovať využívanie osvedčených postupov a monitorovať vývoj v tejto oblasti.**

Pravidlá hospodárskej súťaže môžu v prípade potreby zohrávať tiež dôležitú a doplnkovú úlohu v rámci prispievania k uvoľňovaniu potenciálu opakovaného využívania informácií verejného sektora prostredníctvom zabezpečenia otvorenosti opakovaného používania týchto informácií pre všetky potenciálne trhové subjekty na nediskriminačnom základe v súlade s ustanoveniami tejto smernice.

6) Riešenie sporov

Užívatelia, ktorí opakovane používajú informácie, sú často závislí od ich zdrojov a nechcú sa sťažovať na orgány verejného sektora, ktoré sú možno jediní dodávatelia informácií verejného sektora. Formálne súdne konania môžu trvať dlho a sú nákladné. Preto by mal byť k dispozícii efektívny, nenákladný a nezávislý mechanizmus riešenia sporov. Niekoľko členských štátov, napr. FR, SI a UK, už takéto mechanizmy má, na základe čoho sa zvýšil počet sťažností. Smernica vyžaduje dostupnosť opravných prostriedkov, no rozhodnutie o konkrétnej realizácii necháva v právomoci členských štátov. **Komisia vyzýva členské štáty, aby zriadili mechanizmus podávania sťažností v oblasti informácií verejného sektora, a bude monitorovať vývoj v tejto oblasti.**

Zhrnutie najdôležitejších krokov

Členské štáty:

- zabezpečiť úplne a správne vykonávanie a uplatňovanie tejto smernice
- ukončiť platnosť výhradných dohôd podľa ustanovení smernice
- uplatniť modely vydávania povolení a spoplatňovania, ktoré uľahčia opakované používanie informácií verejného sektora
- zabezpečiť spravodlivú hospodársku súťaž orgánov verejného sektora a užívateľov opakovane používajúcich jeho informácie

¹⁹ Pojem *verejná úloha* je úzko spätý s verejnými službami alebo službami vo všeobecnom hospodárskom záujme a v niektorých jazykoch je možné ich zameniť (napr. s *mission de service public* vo francúzštine). Súdny dvor Európskych spoločenstiev preskúmal jednotlivo, či je možné určité činnosti členských štátov považovať za takéto služby, a stanovil kritériá ako univerzálnosť a kontinuita poskytovania služby, jednotné sadzby a podmienky.

Okrem toho sa členské štáty vyzývajú, aby podporovali určovanie a rýchlu dostupnosť informačných zdrojov a aby zriadili **rýchly a nenákladný mechanizmus riešenia sporov**.

Komisia:

- **dôsledne monitoruje** vykonávanie a uplatňovanie tejto smernice
- skúma predovšetkým **výhradné dohody** (2009 – 10)
- **vykonáva hospodársku analýzu týkajúcu sa vedľajších nákladov**
- podnecuje **výmenu osvedčených postupov (aktívnejšiu politiku opakovaného používania, verejné úlohy, riešenie sporov)**
- **vykoná ďalší prieskum do roku 2012** a v prípade potreby predloží návrh na zmenu a doplnenie tejto smernice

6. ZÁVERY

Prijatím smernice o informáciách verejného sektora sa vytvorili základné podmienky na uľahčenie opakovaného používania informácií verejného sektora v celej EÚ. Od jej prijatia došlo k pokroku. Bolo umožnené komerčné opakované používanie informácií verejného sektora, zrušili sa monopoly, vytvorili sa podmienky na spravodlivé obchodovanie, znížili sa ceny a proces je transparentnejší. Dosiahnutý pokrok a uplatňovanie smernice v jednotlivých členských štátoch sa však od seba líšia.

Ešte stále existujú veľké prekážky. Patria medzi ne pokusy orgánov verejného sektora o maximalizáciu návratnosti nákladov, čo je v rozpore s výhodami pre hospodárstvo v širšom rozsahu, hospodárska súťaž verejného a súkromného sektora, praktické otázky brániace opakovanému použitiu, napr. nedostatok informácií o dostupnosti informácií verejného sektora, a postoj orgánov verejného sektora nezohľadňujúci hospodárske možnosti.

Je potrebné monitorovať a vyhodnocovať tieto problémy a pokrok členských štátov pri ich riešení predtým, než Komisia bude môcť posúdiť legislatívne pozmeňujúce a doplňujúce návrhy smernice o informáciách verejného sektora.

Členské štáty musia svoje úsilie sústrediť na úplne a správne vykonávanie a uplatňovanie tejto smernice, ukončenie platnosti výhradných dohôd, uplatňovanie modelov vydávania povolení a spoplatňovania, ktoré zlepšia dostupnosť a uľahčia opakované používanie informácií verejného sektora, na zabezpečovanie rovnakých podmienok pre verejné orgány, ktoré opakovane používajú svoje vlastné dokumenty, a pre ostatných užívateľov, a na podporu rýchleho a nenákladného mechanizmu riešenia sporov.

Komisia vykoná ďalší prieskum do roku 2012, keď by mala mať k dispozícii väčšie množstvo podkladov o vplyve, účinku a uplatňovaní tejto smernice, a v tejto fáze zváži predloženie legislatívnych pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov, pričom zohľadní pokrok, ktorý dovtedy dosiahnu členské štáty.